

Nyhetsbrev januari 2022

Välkommen till ett nytt år med nyhetsbrev som innehåller korta nyheter, råd och tips om social hållbarhet, jämställdhet, diversifiering och inkludering.

- Om du vill att fler ska få nyhetsbrevet, har bytt adress eller vill avbeställa, hör av dig till info@euroquality.se
- Du hittar de gamla breven på <http://euroquality.se>
- Gratisutbildningar, ”en minut om”, hittar du på www.euroquality.se e-utbildningar

”Fördelen med okunnighet är att den ger upphov till diskussioner”

Ur ”var positiv!”

kunskapsnätverket rullar vidare.

Nu fortsätter våra dialogseminarier i vårt MINI nätverk för dig som är intresserad av att fördjupa kunskaperna inom social hållbarhet, inkludering, jämställdhet och mångfald. Vi tar hjälp av forskare och experter och delar våra erfarenheter i korta digitala möten. Program bifogas.

Assistansbolaget vill säga upp ovaccinerade

Det privata assistansbolaget Lystra säger att det kan bli aktuellt att säga upp ovaccinerad personal, rapporterar Sveriges Radio Ekot.

Flera stora vårdbolag säger till TT att de ser annorlunda på frågan.

På assistansbolaget Lystra riskerar uppemot 20 personer att bli av med arbetet eftersom de inte är vaccinerade, säger bolagets HR-chef Jesper Gullstrand till radion.

– Är man inte vaccinerad så kommer ens närmaste chef att upprätta en handlingsplan där man tittar på en tremånadersperiod, där vi ser att individen antingen ska vaccinera sig eller så finns det risk för omplacering eller i värsta fall uppsägning.

Det gäller både vård- och omsorgspersonal och administrativ personal.

Lars-Sture Johansson, förbundsombudsman hos facket Kommunal, säger till radion att assistansbolaget kanske inte tänkt igenom frågan.

– Det är märkligt att man gör en kollektiv uppsägningssituation här, när det är enskilda arbetstagare som det berör. Det låter inte så genomtänkt.

Enligt Kommunal får arbetsgivaren fråga personal om de har vaccinerat sig – men vårdpersonalen har ingen skyldighet att svara.

De har inte haft något tidigare fall gällande uppsägning i samband med att en anställd valt att inte vaccinera sig, enligt förbundets presstjänst.

Flera vårdbolag som TT pratat med har valt att avvakta med frågan eftersom det inte finns några riktlinjer. De ser olika på frågan om omplacering, men inget av de tre bolagen planerar att säga upp personal.

Vårdbolaget Humana har inte haft några omplaceringar eller uppsägningar inom äldreomsorgen, enligt presschefen Patrik Silverudd. Däremot har varje avdelningschef koll på vilka som är vaccinerade eller inte, säger han.

Inom assistansverksamheten är det däremot ett annorlunda arbetsrättsligt läge, påpekar Silverudd, eftersom den som behöver assistans i hög grad själv kan styra över vem som anställs. Där har det funnits fall då den med assistansbehov eller dennes anhöriga vägrat ta in ovaccinerad personal.

— Det gör att om man inte hittar någon annan kund kan man nog bli uppsagd, säger Patrik Silverudd.

Även vårdbolaget Attendo har ställt sig avvaktande i frågan och följer vad andra gör och inväntar samsyn, enligt Andreas Koch, kommunikationschef. Enligt honom har de inte haft omplaceringar eller uppsägningar på grund av vaccinationsstatus.

Vårdbolaget Vardaga (tidigare Carema Care) varken frågar sin personal om de har vaccinerat sig eller omplacerar personal, säger Urban Rybrink på pressavdelningen.

– Det är så lagen ser ut, vi kan inte begära av personalen att de ska berätta om de är vaccinerade eller inte. Däremot har vi haft kampanjer internt där vi berättar om varför det är viktigt att vaccinera sig, säger Urban Rybrink.

Riskkapitalisterna missar kvinnornas techideér

Nya företag med fokus på kvinnlig hälsa växer fram på en spelplan där nästan allt kapital går till manliga entreprenörer.

– För investerare som gjort det här i 20 år och träffat 10 000 män som är vd:ar är det svårare att känna igen en bra kvinnlig vd, säger riskkapitalisten Sabina Wizander.

Den som drömmer om att starta ett företag kan göra det på egen hand, men med externt kapital går det ofta att växa snabbare. Därför spelar tillgången till kapital, och vem som investerar, en avgörande roll i frågan om vilka som får möjligheter att förverkliga sina idéer och (om allt går vägen) tjäna pengar.

DN skrev nyligen om entreprenörer som bygger appar inom femtech, teknik med fokus på kvinnors hälsa och välmående. Många bolag startas av kvinnor men här finns även manliga grundare. Investerarna har börjat få upp ögonen för området men det går fortfarande långsamt och den krassa sanningen är att en ytterst liten del av riskkapitalet inom tech går till bolag som grundas av kvinnor.

[Dagens Industri](#) har tidigare rapporterat att endast 1 procent av det kapital som investerades i 1 000 svenska teknikbolag under 2020 gick till företag med enbart kvinnliga grundare.

11 procent gick till mixade team.

Siffrorna är dessvärre inte unika. Flera andra rapporter har bekräftat en liknande bild.

– **Det är högt upp på** de flesta investerares agenda men det går för långsamt, säger Sabina Wizander.

Under förra året blev hon den första kvinnliga partnern på riskkapitalbolaget Creandum som investerat i bolag som Spotify och Kry.

Sabina Wizander konstaterar att mycket färre kvinnor än män startar bolag inom techsektorn men att det absolut inte förklarar gapet i fördelningen av kapital.

– Vi som bransch är helt enkelt sämre på att känna igen potential i kvinnliga grundare, och jag tror även det finns en faktor att kvinnliga grundare inte söker kapital från de traditionella investerarna i samma utsträckning.

Hon ser potential i nya bolag och appar med fokus mot kvinnohälsa, men Creandum har inte investerat i något femtechbolag.

Sabina Wizander säger att frågan kommer högre upp på agendan nu när riskkapitalbolaget har fler kvinnor som investerar i teamet.

Varför kan inte männen se potentialen?

– Jag tror generellt att om man inte är målgruppen för den tjänst man tittar på, oavsett om det handlar om diabetes eller kvinnohälsa, så är det mindre lätt att sätta sig in i det.

”Investerare än mer vana att investera i män än kvinnor.”

Och faktum är att de flesta investerare är just män.

– Det är absolut en faktor att de flesta investerare än mer vana att investera i män än kvinnor. Det finns goda intentioner från branschen att det ska ändras men det tar tid. För investerare som gjort det här i 20 år och träffat 10 000 män som är vd:ar är det svårare att känna igen en bra kvinnlig vd.

Enligt Creandum investerade deras senaste fond till 19 procent i bolag som grundats av kvinnor eller mixade team och i nästa fond är målet 25 procent.

Frågan om riskkapitalet går hand i hand med frågan om ägandet – för det är där den verkliga makten och pengarna ligger.

För att skapa förändring behövs fler kvinnor som beslutar om riskkapital och tydligare mål bland investerare, enligt Sabina Wizander.

– Det handlar om att vi som investerare måste jobba ännu hårdare för att hitta bolag ledda av kvinnor, jobba hårdare med våra förutfattade meningar om hur en vd och grundare ser ut och se till att vi är lätta att approacha för kvinnliga grundare.

Cristina Ljungberg är grundare till det filantropiska investmentbolaget The Case for Her som fokuserar på menstruation och kvinnlig sexuell hälsa och njutning.

The Case for Her har bland annat investerat i ett tyskt bolag som tillverkar tamponger av sjögräs och ett brittiskt bolag som utvecklar mensskydd som kan spolas ned.

– Vi är beredda att ta höga risker och är villiga att vara tålmodiga och vänta på avkastning. Vi vill skapa en påverkan på stigmatiserade områden som menstruation och sexuell hälsa och njutning, säger hon.

Cristina Ljungberg. Foto: Mats Högberg.

Hon är väl medveten om problematiken med att endast en bråkdel av riskkapitalet går till kvinnliga grundare.

– Vi kommer bara att skapa förändring när kvinnor skriver checkarna. Kvinnorna måste ta sig högre upp i kedjan av riskkapital, säger Cristina Ljungberg.

Björn von Sivers är investeringsansvarig på det svenska investmentbolaget VNV Global som hittills investerat runt 130 miljoner kronor inom femtech.

– I likhet med andra sektorer kommer det mer nischade spelare och där växer femtech starkt. Jag tror också att det varit väldigt underfinansierat historiskt, säger Björn von Sivers.

VNV Globals innehav utgörs av appen Flo som hjälper användaren att kartlägga sin fertilitetscykel. Appen grundades av två bröder från Belarus och tog nyligen in 50 miljoner dollar, runt 450 miljoner kronor, i nytt kapital. I portföljen finns även svenskgrundare Yoppie som erbjuder prenumerationer på produkter kopplade till menstruation samt svenska Grace Health som bygger en hälsoapp för kvinnor med fokus på utvecklingsmarknader.

Kvinnliga grundare har rapporterat att manliga investerare ibland säger att de inte förstår deras produkter.

– När man investerar i femtech behöver man absolut perspektiv som inte kommer från män. Vi pratar ofta med andra som är mer lämpade när vi behöver expertis som vi själva inte har, säger Björn von Sivers.

Han tillägger dock att man borde se potentialen i produkterna oavsett kön.

– Men när det kommer till att testa en produkt och veta om den är relevant är det svårt för en man att avgöra om den är väldigt fokuserad mot en kvinnlig användare.

Säkert är i alla fall att Sverige behöver fler kvinnliga investerare och partners som är verksamma i fler delar av techsektorn.

– Det skulle driva på utvecklingen mer. Man kan tycka att det går för långsamt men ur mitt perspektiv går det i alla fall i rätt riktning.

<https://www.dn.se/ekonomi/kvinnorna-osynliga-for-manliga-kapitalister/>

Könsblindhet skadar arbete med gängfrågan

För ett framgångsrikt arbete med gängfrågan är det nödvändigt att fokusera på manlighetens betydelse för såväl rekryteringen och livet i gängen som för exitprocessen, skriver tre forskare. **Det finns inga enkla** förklaringar eller lösningar på den så kallade gängproblematiken i Sverige. I denna artikel vill vi fördjupa och nyansera diskussionen med fokus på ett alltför lite uppmärksammat perspektiv, nämligen maskuliniteten och dess centrala betydelse i denna komplexa fråga.

I den allmänna och politiska debatten förekommer olika uppfattningar om orsakerna till gängbildning, allt från individkopplade motiv till socioekonomiska och miljöbetingade faktorer. Problemet med dessa är ofta att man tillmäter ett alltför stort förklaringsvärde på ett enstaka perspektiv i denna mångfacetterade fråga. Dessutom är frågor som berör kön och manlighet ofta helt frånvarande, vilket är anmärkningsvärt då gängen utgör så starkt mansdominerade sammanhang.

Förslag på åtgärder har huvudsakligen handlat om polisens och övriga rättsväsendets arbete med problematiken. De har naturligtvis en viktig funktion i denna sena och akuta fas av processen, men de repressiva åtgärderna löser inte grundproblematiken. I Sverige finns idag helt enkelt alltför många unga män som saknar framtidstro och som lockas av löften om goda förtjänster och omhändertagande broderskap – utfästelser som är centrala för gängens rekrytering av nya medlemmar.

Vi menar att det är viktigt att närma sig dessa frågor utifrån en mångfacetterad helhetssyn på männens liv och manligheter för att på djupare plan kunna analysera deras bevekelsegrunder för sina val och för att kunna sätta in lämpliga åtgärder.

I vår studie "Bland bröder och fiender" har vi intervjuat tjugo män som hade ingått i olika typer av gängbildningar. De berättade utförligt om sin barndom, ungdomsåren, gängtillvaron, avhoppet, den aktuella livssituationen, samt lyfte även upp sina framtidsvisioner. I studien ingår också ett sextiototal professionella som kom i kontakt med dessa män i sin verksamhet.

Det framgick tydligt vid intervjuerna med männen att de påverkats starkt av allmänna idealbilder av manligheter i samhället. Inom forskningen diskuteras sådana globala föreställningar i termer av hegemonisk maskulinitet, vilken kan förstås som en ideal manlighet som är överordnad kvinnorna och andra män.

Förenklat uttryckt formas ens anseende, enligt denna form av maskulinitet, genom att ha en god ekonomi och eftersträvansvärd samhällelig status, position och makt. Dessa socioekonomiska egenskaper berör frågor om socialgruppstillhörighet, etnisk härkomst men även religionstillhörighet. Den hegemoniska maskuliniteten är också kopplad till mer fysiska faktorer som heterosexualitet och till relativt starka ålders- och kroppsideal om ungdomlighet, styrka och funktionalitet. Även den "rätta" mentala kapaciteten och karaktären är viktig i denna konstruktion.

I flera intervjuer framkom att när det gäller samhällelig status och resurser, som är kopplade till socialgrupp, etnicitet och även religionstillhörighet, kunde männen inte närma sig de i storsamhället uppskattade normerna. Tvärtom kunde många uppleva att deras barndomsfamiljer och de själva befann sig i en starkt marginaliserad och underordnad position i förhållande till dessa allmänna ideal och resurser i samhället.

Andra tillkortakommanden hade att göra med svaga resurser i barndomsfamiljen, bland annat språksvårigheter och bristfällig utbildning hos föräldrarna, eller den ensamma föräldern, som bidrog till att männen inte fick tillräckligt stöd när det gäller skolfrågor och livet i övrigt. De flesta hade svårt att klara av utbildningskraven. Även jämförelser med andra elever från mer väletablerade och resursstarka familjer skapade känslor av underlägsenhet och ledde till att männen började söka efter trygghet och bekräftelse i andra sammanhang. Många män berättade också om allvarliga familjeproblem som missbruk, kriminalitet och våld både inom familjen och i närmiljön. Nästan hälften av de intervjuade hade varit omhändertagna för tvångsvård under sin uppväxt.

Eftersom positiva framtidsutsikter i det ordinarie samhället saknades, kunde lokala grupper/gäng erbjuda ett lockande alternativ till hemmet och skolan och

fungera som kompenserande arena – inte minst för den manliga självkänslan och identiteten. I gängen kunde männen, i alla fall initialt, uppleva uppskattning, samhörighet och broderskap. Här skapades också ett slags kompensatorisk maskulinitet genom en påtaglig förstärkning av de fysiska och psykiska aspekterna av manligheten, bland annat genom avståndstagandet till femininitet, svaghet och allt som uppfattades som omanligt. Genom inkomsterna från kriminaliteten kunde männen köpa dyra märkesvaror och på så sätt närma sig de övre socialgruppernas konsumtionsmönster och manliga ideal.

Att vara fysiskt och psykiskt kapabel – hård, stark och farlig – var inte bara viktigt för den manliga självbilden, utan var också nödvändigt i miljöer där männen själva fick ta hand om de interna ordningsfrågorna och rättsskipandet, samt agera mot externa hot och kränkningar. Den ideala mannen skulle vara lojal mot sina bröder och agera mot allt som hotade den inre gemenskapen. Men framförallt skulle man ställa upp för att försvara gruppens rykte, heder och verksamhet i förhållande till omvärlden och andra gäng, även när de gällde dödliga konflikter.

Lojaliteten mot gruppen hade dock sina gränser, vilket också har visat sig i det ökade antalet män som i dagarna vill hoppa av från gängen i Sverige. I flera av våra intervjuer framkom att det i början utlovade broderskapet med tiden krackelerade på grund av en alltför hög droganvändning bland medlemmarna, samt konflikter rörande en skev fördelning av statuspositioner, arbetsuppgifter och inkomster. I vissa fall kunde dessa inre konflikter också eskalera till våld och hot mot livet.

Inre konflikter samt strider med andra grupperingar tillsammans med ständig uppmärksamhet från polis med återkommande fängelsestraff var sådant som bidrog till att det lugnare livet utanför gängtillvaron med tiden började locka allt fler. Men resan till samhället visade sig vara kantad av olika typer av svårigheter

eftersom männens behov kunde vara mycket omfattande och komplexa. Det kunde bland annat handla om hot mot hälsa och liv, ekonomi, boende, arbete/sysselsättning, utbildning, missbruk och psykologisk samt psykiatrisk problematik.

Det var också tydligt att den kompensatoriska manligheten var alltför specialiserad och fokuserad på gänglivet och fungerade mindre bra utanför denna kriminella miljö. Vissa av de professionella var medvetna om manlighetens betydelse i denna process.

Våra resultat visar, i linje med internationell forskning, att det är viktigt att stödja männens identitetsresa genom att skapa avstånd till gängen och de kompensatoriska manliga idealen, samtidigt som man erbjuder nya och mer flexibla sätt att vara man.

Med andra ord, för att undvika könsblindheten vid gängfrågor i Sverige är det viktigt att man på olika nivåer, alltifrån utbildningar till de professionellas vardagliga verksamhet, börjar ta in frågor som berör könsidentiteter som en viktig del av arbetet. Vidare bör det skapas speciella enheter där männen erbjuds en professionell och trygg miljö där de vill och vågar ta av sig sin manliga gängrustning och pröva alternativa vägar att vara man och medmänniska. Att fungera i de många komplexa roller som livet erbjuder, exempelvis som den omhändertagande pappan, som partnern i en relation eller som arbetskamraten.

För ett framgångsrikt arbete med gängfrågan är det nödvändigt att fokusera på manlighetens betydelse för såväl rekryteringen och livet i gängen, som för den viktiga exitprocessen, från de första tvivlen till att männen lämnar gängtillvaron.

Jari Kuosmanen

professor emeritus i socialt arbete, Göteborgs universitet

Torbjörn Forkby

professor i socialt arbete, Linnéuniversitetet

Henrik Örnlin

doktorand i socialt arbete, Linnéuniversitetet

<https://www.svd.se/konsblindhet-skadar-arbetet-med-gangfragan>

(repris) Utlovar mer lyft med mer mångfald

Storbanken Goldman Sachs stramar upp sina krav för att rösta ja till styrelser i bolag där den amerikanska storbanken är ägare. Ett nytt globalt krav är att det ska finnas minst två kvinnor i varje styrelse, skriver Goldman Sachs i ett pressmeddelande. I USA och Storbritannien inför Goldman Sachs samtidigt ett krav på minst en person från en underrepresenterad etnisk grupp i styrelsen för att rösta ja. Syftet med de skärpta kraven är enligt finansjätten att främja inkluderande tillväxt och hållbarhet.

”Dessa senaste förbättringar av vår röstningspolicy innebär att Goldman Sachs Asset Management behåller sin position som pådrivande för större mångfald och inkludering i styrelser runt om i världen”, skriver Heather Miner, operativ chef på koncernens enhet för kapitalförvaltning.

Goldman Sachs kommer enligt pressmeddelandet att rösta emot valberedningar som inte lägger fram förslag som uppfyller de skärpta representationskraven.

Tidigare har Goldman Sachs krävt minst en kvinna i styrelsen för att rösta ja.

Undantag från regeln är om styrelsen består av färre än tio medlemmar.

Goldman Sachs är med tillgångar för över 2 000 miljarder i förvaltad kapital en av de största investerarna i börsbolag runt om i världen.

<https://www.di.se/live/goldman-sachs-krav-minst-tva-kvinnor-i-styrelsen/>

Chefer stoppas från att höra av sig efter arbetstid

Portugisiska arbetsgivare måste respektera anställdas fritid och dessutom ersätta hemmajobbare för el- och teleräkningar. Regelverket som snart träder i kraft i Portugal tillhör de mest arbetstagarvänliga i Europa, rapporterar tidningen Financial Times.

Lagstiftningen ska skydda anställdas rättigheter både under och utanför arbetstid. Den togs fram sedan hemarbetet ökat lavinartat under pandemin.

– Distansarbete har stora fördelar men vi måste motverka nackdelarna. Pandemin ökade behovet av att reglera det som redan behövde regleras, förklarade socialdemokratiska arbetsmarknadsministern Ana Mendes Godinho tidigare i november.

Arbetsgivare förbjuds att kontakta anställda utanför arbetstid, annat än i nödfall. Alla former av övervakning av distansarbetande anställda förbjuds också.

Enligt lagen måste både arbetsgivare och anställd samtycka för att distansarbete ska vara tillåtet. Men anställda får vägra att arbeta hemifrån utan att ge en förklaring, medan arbetsgivare är skyldiga att ge skriftliga motiveringar om de vill neka hemarbete.

Föräldrar till barn upp till åtta års ålder behöver inte arbetsgivarens godkännande för att jobba hemma. Det enda kravet är att arbetet ska kunna utföras på distans.

Arbetsgivare blir dessutom skyldiga att betala anställdas merkostnader för el, telekommunikation och utrustning.

Företag med färre än tio anställda är undantagna från flera av de nya kraven. Lagstiftningen var en av de sista reformer som den socialdemokratiska

minoritetsregeringen hann driva igenom innan dess budget nyligen röstades ned, med regeringskris och nyval som följd.

Under 2019 arbetade 260 miljoner människor i det egna hemmet. Det motsvarar 7,9 procent av den globala sysselsättningen. Under pandemin tros hemarbetet ha ökat kraftigt.

Sannolikheten att kvinnor jobbar hemifrån är mer än dubbelt så hög, 11,5 procent, som att män gör det, 5,6 procent.

I låg- och medelinkomstländer är nästan 90 procent av hemarbetarna sysselsatta i den informella sektorn, medan anställda dominerar i höginkomstländerna.

Hemmabaserad tillverkningsindustri, som omfattar allt från traditionellt hantverk till montering av elektronik, är starkt förknippad med barnarbete.

Källa: ILO

<https://arbetet.se/2021/11/23/i-portugal-far-chefen-inte-ringa-efter-arbetstid/>

Artikelförfattaren Olle Hammar är doktor i nationalekonomi och forskare vid Institutet för näringslivsforskning samt Institutet för framtidsstudier. Foto: Cato Lein/Institutet för framtidsstudier

”Migranternas värderingar integreras snabbt”

Nyanlända migranternas värderingar närmar sig genomsnittssvenskens relativt snabbt. Vissa förändringar tar dock längre tid och där kan samhällsinsatser göra skillnad, skriver Olle Hammar.

I den politiska debatten hörs allt oftare en oro för att svenska normer och värderingar hotas av invandring. Så tycks dock inte vara fallet. Medan forskning visar att ett lands kultur är förhållandevis seglivad, tycks personer som migrerar från ett land till ett annat anpassa sig till det nya landets kultur relativt snabbt.

I dag lanseras en ny SNS-rapport, "[Migranternas attityder och värderingar](#)". I den presenterar jag forskningsresultat som visar att migranter som kommer till ett nytt land förändrar sina värderingar i linje med det nya landets rådande normer förhållandevis snabbt. Detta gäller även i Sverige. Ny statistik visar att migranternas attityder och värderingar inom många områden konvergerar med genomsnittssvenskens redan under de första tio åren i landet.

I rapporten analyserar jag enkätdata över attityder och värderingar relaterade till individualism och synen på inkomstskillnader hos personer som invandrat till olika länder runt om i världen. Dessa globala data visar att ursprungslandets kultur inledningsvis påverkar migranternas syn på ekonomisk ojämlikhet och omfördelning, men efterhand börjar effekten av det nya landets kultur att dominera i stället. För dessa värderingar verkar inte heller barn till migranter påverkas av kulturen i föräldrarnas ursprungsland.

Därtill analyserar jag nya enkätdata från ett stort urval (cirka 8 000 personer) av utomeuropeiska migranter i Sverige, primärt från Afghanistan, Eritrea, Iran, Irak, Somalia, Syrien och Turkiet. Preliminära resultat visar att migranternas värderingar gällande vikten av familj, fritid och politik snabbt närmar sig genomsnittssvenskens. Det vill säga familjen blir mindre viktig medan intresset för fritid och politik ökar. Efter tio år i landet finns det ingen statistisk skillnad mellan migranterna och övriga svenskar gällande dessa värderingar.

Det finns dock redan från början större värderingsskillnader mellan de genomsnittliga migranterna som kommer till Sverige och genomsnittssvensken för värderingar relaterade till tillit, självbestämmande (synen på homosexualitet, abort och skilsmässa) och religion. Detta är också värderingar där Sverige ofta sticker ut med en högre grad av social tillit, självbestämmande och sekularisering jämfört med de flesta andra länder i världen. Även dessa värderingar närmar sig dock genomsnittssvenskens förhållandevis snabbt, men

i och med det större ursprungliga gapet i värderingar kvarstår fortfarande skillnader efter cirka tio års tid i landet. Migranternas värderingar inom dessa områden ligger då någonstans mitt emellan de genomsnittliga i ursprungslandet och i Sverige. Tio år är den längsta tid som har mätts i dessa undersökningar hittills, därför finns det ännu inte några data på vad som händer längre fram.

Kulturell integration är inget självändamål, men det kan underlätta inkludering i samhället. Vissa värderingar har därtill ett starkare normativt värde i Sverige, och vissa är skyddade i lagstiftning. Exempel på detta gäller synen på självbestämmande kring homosexualitet, abort och skilsmässa. Även dessa värderingar förändras alltså i linje med den rådande omgivningen, även om full integration tar längre tid. För politiker som vill påskynda denna integrationsprocess innebär dessa resultat också att människors attityder och värderingar inte är ödesbestämda utan går att påverka, till exempel genom olika samhällsinsatser. Eftersom attitydförändringar, i likhet med språkinläring, sker snabbast i unga år kan skola och förskola spela en särskilt viktig roll för detta. Då studierna visar att människors normer och värderingar formas av omgivningen är dock minskad segregation och minskat utanförskap sannolikt det allra viktigaste.

Olle Hammar

doktor i nationalekonomi och forskare vid Institutet för näringslivsforskning samt Institutet för framtidsstudier

Rapportens författare svarar för analys, slutsatser och förslag. SNS som organisation tar inte ställning till dessa.

<https://www.sns.se/artiklar/sns-analys-80-migranternas-attityder-och-varderingar/>

Studie: föräldrarna avgörande när unga ska välja utbildning

Hur fria är unga egentligen att välja sin väg i livet? Föräldrarnas bakgrund har stort genomslag både när unga väljer utbildning och ska ta sig in på arbetsmarknaden, visar uppföljningen av två hela årskullar av Malmöungdomar.

Professor Jonas Olofsson vid Malmö universitet talar om den "sociala spårbundenheten", som är precis så stark bland Malmöungdomarna som tidigare forskning visat. Men några saker förvånar honom.

Han har följt upp dem som var sjätteklassare och niondeklassare i Malmö 2008 för att se var de befann sig vid 22 respektive 26 års ålder. Några exempel på hur den sociala bakgrunden spelar in:

Sannolikheten för att en tonåring ska välja högskoleförberedande gymnasieutbildning ökar 290 procent om minst en av föräldrarna har eftergymnasial utbildning.

Sannolikheten för att fullfölja gymnasieutbildningen är 130 procent högre för unga med svenskfödda föräldrar än för unga med föräldrar som är födda utomlands.

Sannolikheten för att som 22-åring leva på försörjningsstöd ökar dramatiskt om föräldrarna varit utan jobb och fått försörjningsstöd.

"Skeptisk bild"

Allt detta var egentligen väntat eftersom tidigare forskning gett liknande resultat. Det som däremot stack ut lite grann, enligt Jonas Olofsson, var valet till yrkesprogram på gymnasiet. Ungdomarna som gjort det valet hade vid 26 års ålder jobb i högre utsträckning och högre inkomster än de andra i sin årskull.

Men bland ungdomar med invandrabakgrund var detta inte ett populärt gymnasieval.

– Det är möjligt att de som har utländsk bakgrund har en mer skeptisk bild av yrkesutbildningar och de möjligheter som dessa utbildningar ger, som de bär med sig från sina hemländer, säger Jonas Olofsson.

Om föräldrar och släktingar i mindre utsträckning har jobb kan det också påverka, tror han, eftersom ungdomarna då har färre kontaktytor mot arbetslivet.

– Det är någonting som skolan och studie- och yrkesvägledningen ska kompensera för, men det görs inte i tillräcklig utsträckning, uppenbarligen.

"Sekunda val"

Trenden har länge varit att allt färre väljer yrkesprogram, framför allt i storstäderna. I Malmöundersökningen var det till exempel betydligt färre i den yngre årskullen än i den äldre som gjorde det. Jonas Olofsson ser det som resultatet av att det länge varit fokus på högre utbildning i Sverige.

– Det har kanske skapat bilden av att yrkesprogrammen skulle utgöra något slags sekunda val – att förutsättningarna i livet och valfriheten framåt i livet ökar om man väljer högskoleförberedande program. Men det tror jag är en bild som behöver korrigeras och det talar våra resultat väldigt starkt för.

Bland de undersökta Malmöungdomarna hade 76 procent av dem som gått yrkesprogram jobb vid 26 års ålder, vilket kan jämföras med 54 procent av dem som gått ett individuellt program på gymnasiet och 63 procent av dem som gått högskoleförberedande.

"Social sårbar"

Det var också de som gått yrkesprogram som hade högst årsinkomst av 26-åringarna. En stor del av dem som gått högskoleförberedande utbildning på gymnasiet avvaktade väldigt länge med att gå vidare till högre utbildning, konstaterar han.

– Det kan innebära att man blir väldigt socialt sårbar, i alla fall under ett övergångsskede.

Bland de undersökta ungdomarna hade 70 procent av dem som gått högskoleförberedande gymnasieprogram påbörjat högre studier och hela 30 procent av de högskolestuderande hade först kompletterat sin gymnasieutbildning på komvux eller folkhögskola.

Det kan både ses som ett underbetyg åt gymnasiet att så många behöver komplettera utbildningen. Men samtidigt visar det vad viktigt det är att möjligheten finns, menar Jonas Olofsson.

5 200 ungdomar följdes upp

Alla som gick i sexan och nian i Malmö år 2008, totalt mer än 5 200 personer, har följts upp vid 22 respektive 26 års ålder.

Föräldrarnas utbildningsnivå och sysselsättningsstatus är de enskilt viktigaste faktorerna för elevernas framtida skol- och yrkesframgång, visar studien.

De som hade svårast att få fotfäste på arbetsmarknaden var ungdomar med ofullständig gymnasieutbildning och personer med utländsk bakgrund.

De som hade lågutbildade föräldrar valde i mindre utsträckning högre utbildning, men om de väl börjat på universitet eller högskola spelade föräldrarnas utbildningsnivå ingen roll för hur de klarade studierna.

Om föräldrarna har utländsk bakgrund har ingen betydelse för sannolikheten för att en 22-åring ska ha fått försörjningsstöd, däremot utbildningsbakgrunden. Bland dem som gått individuellt program på gymnasiet var det flest som senare fick försörjningsstöd kortare eller längre tid. Också den socioekonomiska bakgrunden spelar roll, det vill säga om föräldrarna varit arbetslösa och fått försörjningsstöd.

Av de undersökta 26-åringarna hade 65 procent jobb. Elever med utländsk bakgrund hade betydligt lägre sysselsättningsgrad än de med inrikes bakgrund.

Källa: Vägar till arbetslivet via grundläggande och högre utbildning i Malmö, rapport från Malmö universitet och Malmö stad.

Manligt högriskspel på börsen lönar sig

Män gillar att spela högt på börsen.

Men trots många floppar slår männen de kvinnliga spararnas tryggare aktieinvesteringar, i alla fall ett toppenår som 2021.

En topp på 538 procent och en botten på minus 58 procent. Så spretig utveckling har de typiskt manligt ägda aktierna haft hittills i år. Det kvinnliga ägandet har betydligt mindre spridning i kursutveckling, topparna är lägre, men flopparna få.

TT har med hjälp av Euroclear Swedens aktieägarstatistik tagit fram vilka aktier som har störst andel män respektive kvinnor. Resultaten blir väldigt generella, det finns förstås massor av kvinnor och män som inte följer dessa mönster.

Statistiken visar att det för män vid enskilda aktieköp kan sluta med riktiga krascher, men också med kraftiga lyft. Men om chansningarna sprids över de tio mest manligt ägda aktieslagen, och på motsvarande sätt bland aktierna som har störst andel kvinnor i ägarleden, så går männen tydligt segrande ur den kampen, i alla fall i år – plus 61 respektive 21 procent för de aktieportföljerna.

– Vissa år lönar det sig att vara mer riskfylld, andra inte alls, säger Frida Bratt, sparekonom på Nordnet.

Exempelvis hade 2018 sannolikt sett annorlunda ut, det var ett dåligt börsår, som generellt gynnar hur kvinnor överlag placerar sina pengar – mer långsiktigt.

– Då var det bättre med defensiva aktier, säger Frida Bratt.

Euroclear Swedens analytiker Krister Modin gör ungefär samma reflektion:

– Det som är mest tydligt är att bland kvinnor är det till stor del kopplat till väldigt välkända och etablerade företag, långsiktigt hållna och som haft god utveckling under lång tid.

Männen är mer riskbenägna, det typiskt manligt ägda bolaget svänger mer upp och ner.

– Jag tror att man ändå kan skilja det åt genom att det finns ett större inslag av chans, inte kanske en beräknad risk, men chans med hur männen agerar.

Henrik Johansson, vd för Unga aktiesparare ser en tydlig skillnad vad gäller de unga killar och tjejer som anmäler sig till förbundets olika kurser och evenemang. Medan kvinnor är i majoritet på grundläggande utbildningar, är det flera killar på föreläsningar som till exempel tar upp teknisk analys av aktieutveckling.

– Jag brukar säga att killar är mera riskbenägna vilket gör att flera kommer i gång med aktiesparande men kvinnor har fördelen av att man är mera riskkalkylerande, så om de väl kommer i gång har de en mycket bättre risknivå i förhållande till sin privatekonomi, säger Henrik Johansson till TT.

– Risken är mycket större att en kille bränner sig skitmycket och aldrig vill spara i aktier igen medan en kvinna som kommer in blir mycket mera långsiktig.

Bolag	Andel män %	Utveckling 2021 %
Plejd	74,6	110
Starbreeze	72,5	8
Metacon	71	– 20
Embracer	70,5	– 12
Cell Impact	69,7	6
Hexatronic	68,8	538

VNV Global	68,8	6
Samhällsbyggnadsbolaget	68,7	140
Azelio	68,4	- 58
Stillfront	68,2	- 48
Bolag	Andel kvinnor %	Utveckling 2021 %
Ica-gruppen	45,9	30
H&M	44,8	- 6
Billerud	44,7	31
Sweco	44,6	4
Axfood	44	26
SEB	43,5	65
Wihlborg	42,2	23
Electrolux professional	41,5	39
Ericsson	41,1	- 3
SCA	40,6	3

Fotnot: Kurser avlästa under vecka 47.

<https://www.svd.se/manligt-hogriskspel-lonar-sig-pa-borsen>

Europakampanj för mångfald drogs in efter slöjkritik

Bild 1 av 2 Denna bild och flera andra från Europarådets mångfaldskampanj ”We can for human rights speech” har dragits tillbaka, efter massiv kritik.

Foto: Europarådet

Bild 2 av 2 Religiösa symboler i offentligheten är alltid en het politisk fråga i Frankrike. Här en demonstration mot islamofobi i Paris, 2019.

Foto: Julien Mattia/TT

BRYSEL. En reklamkampanj med kvinnor i hijab har dragits in av Europarådet. Anledningen: den muslimska slöjan framställdes som en frihetssymbol och kritiken från Frankrike blev massiv.

Sigrid MelchiorText

Reklamkampanjen skulle främja mångfald och tolerans. Den innehöll fotografier och filmer av unga kvinnor med halva huvudet täckt av slöja och andra halvan bar. En av texterna löd: ”skönhet finns i mångfald precis som frihet finns i hijab”. Bilderna publicerades i förra veckan på Europarådets Twitterkonto. Först väckte de ingen vidare uppståndelse, men när de började spridas i franska sociala medier på tisdagen växte snart en kritikstorm bland landets politiker.

Enligt den franska regeringens talesperson Gabriel Attal strider reklamkampanjen mot sunt förnuft och förväxlar att främja en religiös symbol, med att stödja religionsfrihet.

Den franska regeringen uppmanade Europarådet att dra in kampanjen. Och på tisdagskvällen raderades samtliga poster från organisationens Twitterkonto.

I princip hela det franska politiska etablissemanget – från höger till vänster – har fördömt budskapet och valet av bilder i kampanjen.

Laurence Rossignol, senator från socialistpartiet och före detta jämställdhetsminister, anser att kampanjmakarna ”främjar” bärandet av slöja.

”Det är en sak att påminna om att kvinnor har rätt att bära hijab (...). Det är en annan sak att säga att friheten finns i hijab”, [twittrade](#) Rossignol.

Frågan om religiösa symboler är politiskt glödhet och diskuteras ständigt i Frankrike. Och nu, bara fem månader före presidentvalet, tar alla politiker chansen att profilera sig.

Den franska modellen för sekularism – alltså att kyrka och stat ska hållas åtskilda – tillåter inte religiösa symboler inom statliga verksamheter. Därmed får varken lärare eller elever bära slöja, kippa eller synliga kors i skolan. Frankrike, som har Europas största muslimska minoritet, var också först med att helt förbjuda de heltäckande slöjorna niqab och burka i offentligheten. Detta skedde 2011 och sedan dess har flera andra länder följt efter.

Andra franska politiker har inte bara protesterat mot att kampanjen främjar en religiös symbol, utan kritiserar den muslimska slöjan som sådan.

Presidentkandidaten för högerpartiet Republikanerna, den förre EU-kommissionären Michel Barnier, sade i en [intervju](#) med public service-kanalen France 2: ”Slöjan är inte ett verktyg för frihet, tvärtom.”

Och Marine Le Pen, presidentkandidat och ledare för högerpopulistiska Nationell samling, skrev på [Twitter](#) att kampanjen var ”skandalös och oanständig” eftersom miljoner kvinnor världen över kämpar mot tvånget att bära slöja.

Europarådet är en mellanstatlig organisation som övervakar mänskliga rättigheter i de 47 medlemsländerna. Europarådet är inte en del av EU, men den aktuella mångfaldskampanjen hade fått ett bidrag från EU motsvarande 3,4 miljoner kronor.

– Syftet med kampanjen är att bekämpa hets mot folkgrupp, både online och offline. EU-kommissionen främjar ingen form av religiösa kläder, sade kommissionens talesperson för jämlikhetsfrågor Christian Wigand, och tillade att EU-kommissionen inte hade sett och godkänt bilderna före publiceringen.

<https://www.dn.se/varlden/europakampanj-for-mangfald-drogs-in-efter-slojkritik/>

kvinnor rekryteras till styrelser men ägandet ser ut som förr

Kvinnor kliver in i styrelserummen – men står ändå långt från ägarmakten i de största bolagen på börsen.

Befattningshavare inom svenskt näringsliv har ofta en ägarandel i bolaget som de verkar i. Av det ägandet har männen 99,3 procent och kvinnorna 0,7 procent.

Män sitter också på 91 procent av börsbolagens ordförandeposter och 74 procent av styrelseplatserna.

Det visar stiftelsen Allbrights senaste rapport över kvinnors position i näringslivet.

– Det som överraskar mig är den totala bristen på utveckling när det kommer till ägande. Vi ser att kvinnor blir fler i ledande positioner men när det kommer till ägandet står det helt still, säger Maija Inkala, talesperson för Allbright.

Allbright.

Kvinnor rekryteras till bolagsledningar – men ägandet är detsamma som förr.

Arkivbild. Foto: Fredrik Sandberg

Rapporten beskriver en miljö där kvinnor ”släppts in” för att arbeta i ledande positioner, men att det inte har lett till någon förändring när det kommer till ägandet. En förklaring till att män i ledande position har så stor del av ägandet är att de startat bolaget och sedan sitter kvar som vd när bolaget börsnoteras.

I år var första gången i Stockholmsbörsens historia som en kvinnlig företagsgrundare stannade kvar som vd efter det att bolaget noterats: Pernilla Nyrensten satt kvar när Revolution race klev in på börsen.

Maija Inkala säger att en förklaring till varför det är så få kvinnor som startat och stannat på börsnoterade bolag är att deras idéer inte tagits på allvar hos investerare.

– En faktor är att vi är benägna att se kompetens hos personer som påminner om oss själva. Där är det fortfarande en klar majoritet män som sitter i

investmentbolagen, det fanns bara tre procent kvinnor på partnernivå när vi undersökte detta 2017, säger Inkala.

Ett företag som tas upp som ett föregångsexempel i rapporten när det kommer till investeringar är Kinnevik. De har valt att allokerat tio procent av sina investeringar till bolag grundade av kvinnor. Resultatet blev att 20 procent av kapitalet gick till bolag med en kvinnlig grundare.

Om Kinnevik är ett gott exempel, hur ser det då ut i andra bolag?

– Om man jämför med branschen i stort så går bara en procent av kapitalet till bolag grundade av kvinnor.

Men utvecklingen går ändå mot jämställdhet på flera fronter. Andel kvinnor på vd-poster har ökat med 25 procent och nu är 12 procent av börsbolagens vd:ar en kvinna. Kommunikationsbranschen är den mest jämställda: en av tre vd-poster innehas av en kvinna.

När Allbright tittade på hur många bolag som har en jämställd ledningsgrupp och styrelse uppgår det till var femte börsbolag – men det finns en tydlig fördelning när det kommer till roller. Kvinnor har en majoritet av chefsposterna inom HR och juridik.

Lägst andel kvinnor återfinns i rollerna vd, it-chef och operativ chef.

<https://www.svd.se/kvinnor-i-styrelser--men-utan-agande>

Forskning om styrelser, rapporter:

<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:743774/FULLTEXT01.pdf>

<http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:645883/FULLTEXT01.pdf>

Det vill de anställda ha

- 1. Flexibla arbetstider 61%**
- 2. Extra semesterdagar 57 %**
- 3. Friskvård på betald arbetstid 43 %**
- 4. Möjlighet till distansarbete 40 %**
- 5. Pension 40 %**

www.randstad.se

Branscherna som drabbas värst av psykisk ohälsa

1. Information och kommunikation
2. Juridik, ekonomi, vetenskap och stödtjänster
3. Utbildning och kreditinstitut, försäkringsbolag
4. Vård och omsorg
5. Personliga och kulturella tjänster

Branscherna som är friskast från psykisk ohälsa

1. Jordbruk, skogsbruk, fiske
2. Byggindustri
3. Tillverkningsindustri, gruvor och mineraler
4. Transport och magasinering
5. Energi och miljö

<https://www.skandia.se/globalassets/pdf/press-och-media/rapporter-och-debatt/sveriges-sjukaste-yrke-2021-.pdf>

Nya Rapporter:

- Det ojämlika blodtrycket, Stefan Fors, centrum för epidemiologi och samhällsmedicin region Stockholm, 2021 visar på att lågutbildade löper större risk att drabbas av högt blodtryck . de får dessutom senare behandling.
- Allt fler flickor rånar andra ungdomar, BRÅ, Maria von Bredow, 2021
- Kvinnor inom räddningstjänsten slutar pga bristande jämställdhet, rapport från Karlstads universitet, Lena Grip, 2021

Nästa dialogseminarium

27/1 14.30-16.30 om rasism, diskriminering och segregation

Irene Molina, Uppsala Universitet. Irene Molina forskar om staden som plats för sociala maktrelationer. Specifika intresseområden är rasifiering och diskriminering, samt klass, genus och intersektionalitet. Irene kommer att bland annat belysa debatten om strukturell diskriminering.

Professor in Human Geography, IBF/Institute for Housing and Urban Research, <http://katalog.uu.se/empinfo/?id=XX3212> Research Director CEMFOR/Center for multi disciplinary research on racism, <http://cemfor.uu.se/>, Department of Social & Economic Geography, <http://www.kultgeog.uu.s>

Vinter hälsningar från Ann-katrine Roth

